

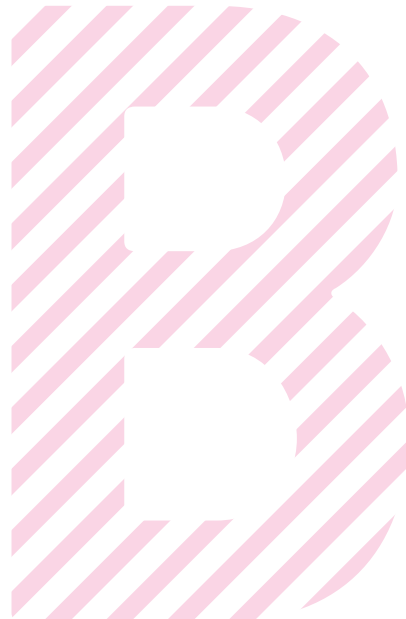
Νίκη Σάκκου

Ορθογραφία

Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

Ακολουθεί μάθημα-μάθημα
ΤΟ ΣΧΟΛΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟ
της Γλώσσας

Απαγορεύεται
η αναδημοσίευση και γενικά
η ολική, μερική ή περιληπτική
αναπαραγωγή και μετάδοση έστω
και μίας σελίδας του παρόντος
βιβλίου κατά παράφραση ή
διασκευή με οποιονδήποτε τρόπο
(μηχανικό, ηλεκτρονικό,
φωτοτυπικό κ.λπ. – Νόμος 2121/93,
άρθρο 51).

Η απαγόρευση αυτή ισχύει
και για δημόσιες υπηρεσίες,
βιβλιοθήκες, οργανισμούς κ.λπ.
(άρθρο 18).

Οι παραβάτες διώκονται (άρθρο 13)
και τους επιβάλλονται
κατάσχεση, αστικές και ποινικές
κυρώσεις σύμφωνα με το νόμο
(άρθρα 64-66).

**ΜΑΘΑΙΝΩ ΓΡΗΓΟΡΑ ΚΑΙ ΣΩΣΤΑ
ΟΡΘΟΓΡΑΦΙΑ
Β΄ ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ**

Νίκη Σάκκου

Σελίδες: 160 Σχήμα: 17×24
ISBN: 978-960-493-271-9 Κ.Α.: 21155
© Copyright 2014, Εκδόσεις Σαββάλας

Ζωοδ. Πηγής 18, Αθήνα 106 81
Τηλ.: 210 33 01 251 Fax: 210 33 06 918
<http://www.savvalas.gr> e-mail: info@savvalas.gr

Διορθώσεις: Θεοδωρής Γιαννόπουλος
Ηλεκτρονική σελιδοποίηση: Φανή Κορκολή

Αγαπητοί γονείς,

Το βιβλίο αυτό ακολουθεί μάθημα μάθημα το σχολικό βιβλίο της Γλώσσας. Γράφτηκε με σκοπό να βοηθήσει τους μαθητές να εξασκηθούν στην ορθογραφία, όχι όμως μέσα από τυχαίες ασκήσεις αλλά με βάση τη γραμματική. Για το λόγο αυτό οι ασκήσεις βασίζονται στη γραμματική και στις δραστηριότητες του Βιβλίου του Μαθητή της Γλώσσας Β΄ Δημοτικού και του Τετραδίου Εργασιών και έτσι οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να αφομοιώνουν τη γραμματική και συγχρόνως να εξασκούνται στην ορθογραφία.

Σε κάθε μάθημα δίνονται ο βασικός κανόνας, γραμμένος με απλή και κατανοητά λόγια, διάφορα παραδείγματα αλλά και οι εξαιρέσεις του κανόνα, αν υπάρχουν.

Η διαφορετικότητα αυτού του βιβλίου έγκειται στο ότι οι ασκήσεις έχουν γραφτεί με τέτοιο τρόπο, ώστε να μην κουράζουν τους μαθητές ούτε να τους υποβάλλουν σε ατελείωτο γράψιμο. Στο τέλος κάθε μαθήματος υπάρχει άσκηση ορθογραφίας με λέξεις από τα κείμενα του αντίστοιχου μαθήματος του Βιβλίου του Μαθητή και του Τετραδίου Εργασιών.

Οι απαντήσεις όλων των ασκήσεων βρίσκονται στο τέλος του βιβλίου.

Νίκη Σάκκου

Περιεχόμενα

1. Στο δρόμο για το σχολείο.....	7
2. Με το «σεις» και με το «σας»	11
3. Στον κόσμο των κόμικς.....	18
4. Ετοιμασίες για το ταξίδι	26
5. Πάμε για ψώνια;	30
6. Είμαστε έτοιμοι;.....	34
7. Πώς λέμε ΟΧΙ;	40
8. Το ταξίδι στη Χωχαρούπα	48
9. «Που ήες, είδα...».....	51
10. ΠΡΟΣΟΧΗ! Τι λέει εκεί;	56
11. Τι βιβλίο είναι αυτό;.....	64
12. Ποπό! Κόσμος που περνά!	71
13. Μεσ στο μουσείο.....	76
14. Με προσκαλούν και προσκαλώ.....	80
15. Αλληλογραφώ	84
16. Νιώθω	88
17. Εφημερίδες! Εφημερίδες!	92
18. Ένα βιβλίο που σε ταξιδεύει	99
19. Τα μάθατε τα νέα;.....	103
20. Ποιος είναι; Τι κάνει;	114
21. Χρήσιμες οδηγίες	117
22. Πώς γίνεται; Πώς παίζεται;.....	121
23. Για να γελάσουμε	126
Απαντήσεις	129

1. Στο δρόμο για το σχολείο

1.1 Εξασκούμε τις συλλαβές.

Διαβάζω φωναχτά τις παρακάτω λέξεις και τις χωρίζω σε συλλαβές.

καράβι →
σοκολάτα →
πετσέτα →
λιουλιούδι →
πόλεμος →
πεταλούδα →
τσάντα →

Συλλαβές λέγονται τα μικρότερα κομμάτια μιας λέξης. Για να χωρίσουμε μια λέξη σε συλλαβές, αρκεί να τη διαβάσουμε φωναχτά.
π.χ. *καπέλο* → *κα-πέ-λο*
ουρανός → *ου-ρα-νός*

1.2 Εξασκούμε τις συλλαβές.

Χωρίζω τις παρακάτω λέξεις σε συλλαβές και τις γράφω μέσα στα κουτάκια.

α. σχολείο →

β. αυτοκίνητο →

γ. μαξιλάρι →

δ. αγόρια →

ε. καρέκλα →

στ. πηλυντήριο →

1.3 Εξασκούμε τις συλλαβές.

Χωρίζω τις παρακάτω λέξεις σε συλλαβές και γράφω τον αριθμό τους στην παρένθεση, όπως στο παράδειγμα.

- α. ποδήλατο → ...πο-δή-λα-το... (.4.)
β. σκουπίδια → (.....)
γ. μοτοσικλέτα → (.....)
δ. πατάτα → (.....)
ε. ημερολόγιο → (.....)
στ. κροκόδειλος → (.....)
ζ. σημαία → (.....)

1.4 Σχηματίζω λέξεις.

Βάζω στη σωστή σειρά τις συλλαβές που μπερδεύτηκαν και γράφω τις λέξεις που σχηματίζονται.

- α. Τα βιβλία είναι πάνω στο (νί-ο-θρα).
β. Ο παππούς κάθεται πάντα στην (λη-να-πο-θρό).
γ. Ο Τόλης ντύθηκε (τής-πει-ρα).
δ. Από τα (στα-λια-φύ) φτιάχνουμε το (σί-κρα).
ε. Τελείωσε το (ρο-τυ-βού) και το (λεύ-ρι-α).
στ. Δεν ταξιδεύει με το (ε-νο-α-πλή-ρο).
ζ. Μόνο ο (φα-ε-ντας-λή) έχει (βο-δα-προ-σκή).

1.5 Βρίσκω το σωστό.

Διαγράφω από κάθε παράδειγμα τη λέξη που έχει συλλαβιστεί λάθος.

- α. τε-τρά-διο / τε-τρά-δι-ο
- β. κη-που-ρός / κη-πο-υρός
- γ. βε-ρά-ντα / βε-ράν-τα
- δ. ακρο-για-λιά / α-κρο-για-λιά
- ε. έ-ξω / έξ-ω
- στ. κάσ-τρο / κά-στρο
- ζ. τσου-λήθ-ρα / τσου-λή-θρα

1.6 Σχηματίζω λέξεις.

Βάζω τις παρακάτω λέξεις στη σειρά, ώστε η τελευταία συλλαβή της κάθε λέξης να γίνεται η πρώτη συλλαβή της επόμενης λέξης.

νησί πιπίλια όνειρο δακρύζω
 λάστιχο ζώνη σιρόπι ρόδα

ό νει ρο

1.7 Δύο συλλαβές – Δύο λέξεις!

Χωρίζω τις παρακάτω λέξεις σε συλλαβές και αλληλάζω τη θέση τους σχηματίζοντας δύο διαφορετικές λέξεις, όπως στο παράδειγμα.

α. ρόκα → ρό-κα.....

..... κά-ρο.....

β. πίτα →

.....

γ. ρίζα →

.....

δ. σκάλα →

.....

ε. τάση →

.....

στ. κάσα →

.....

ζ. πίτσα →

.....

1.8 Εξασκούμε στην ορθογραφία!

Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν στις παρακάτω λέξεις.

πεζοδρόμ.....ο

κ.....λιόμενος

αρχ.....οιολογικός

τροχ.....νόμος

Πειρ.....άς

ταχύτ.....τα

β.....τρίνα

Κόρ.....νθος

φθινόπ.....ρο

φωτοτ.....πία

κ.....ρία

π.....νέλιο

σιδ.....ρόδρομος

μακρ.....νός

ανακάθ.....ψη

καθ.....στός

ταχ.....δρομείο

αναψ.....κτικά

χρ.....σάνθεμο

χ.....ράφι

ανθοπ.....λείο

2. Με το «σεις» και με το «σας»

2.1 Εξασκούμε στις συλλαβές των λέξεων.

Κυκλώνω τη λέξη που μου δείχνει η λέξη μέσα στο πλαίσιο.

- α. **δισύλλαβη**
μαθητής, γλώσσα, βιβλίο, καθαμάκι
- β. **τρισύλλαβη**
σχολείο, σπίτι, παράθυρο, γιος
- γ. **μονοσύλλαβη**
ποτέ, όχι, ποιος, φανάρι
- δ. **πολυσύλλαβη**
μπουκάλι, κατσαρόλα, μαμά, ροζ
- ε. **τρισύλλαβη**
πολυκατοικία, μπάνιο, κουζίνα, αεροπλάνο
- στ. **δισύλλαβη**
ποτήρι, μαχαίρι, πιρούνι, πιάτο

Η λέξη που έχει:

- 1 συλλαβή λέγεται **μονοσύλλαβη**.
π.χ. *και, να, φως* κ.ά.
- 2 συλλαβές λέγεται **δισύλλαβη**.
π.χ. *τρέ-νο, χέ-ρι* κ.ά.
- 3 συλλαβές λέγεται **τρισύλλαβη**.
π.χ. *τρα-πέ-ζι, α-νά-σα* κ.ά.
- 4, 5, 6, 7 συλλαβές λέγεται **πολυσύλλαβη**.
π.χ. *ε-φη-με-ρί-δα* κ.ά.

2.2 Εξασκούμε στις συλλαβές των λέξεων.

Χωρίζω τις παρακάτω λέξεις σε συλλαβές και γράφω τον αριθμό τους στην παρένθεση, όπως στο παράδειγμα.

- α. βούτυρο →βού-τυ-ρο..... (3)
- β. σιδηρόδρομος →
- γ. τηλέφωνο →
- δ. μαρουλοσαλάτα →
- ε. καναπές →
- στ. αυτοκίνητο →
- ζ. σοκολάτα →

2.3 Βρίσκω το σωστό.

Διαγράφω τη λέξη που δεν έχει τον ίδιο αριθμό συλλαβών με τις υπόλοιπες.

- α. μανταρίνι, καρέκλα, πορτοκάλι, ροδάκινο
- β. χαλί, γάντι, ρολόι, μάσκα
- γ. αέρας, βεράντα, κρεβάτι, παράθυρο
- δ. ναι, και, φυτό, φως
- ε. ελικόπτερο, αερόστατο, χορεύω, ανεμιστήρας
- στ. μανιτάρι, σαλιγκάρι, αγελάδα, κατσίκα

2.4 Εξασκούμε στις συλλαβές των λέξεων.

Χωρίζω τις παρακάτω λέξεις σε συλλαβές και τις ονομάζω σύμφωνα με τον αριθμό των συλλαβών, όπως στο παράδειγμα.

- α. εικόνα → ει-κό-να → τρισύλλαβη.....
- β. φασαρία → →
- γ. τοίχος → →
- δ. επιχείρηση → →
- ε. γεια → →
- στ. καλοκαίρι → →
- ζ. μανάβης → →

2.5 Βρίσκω το σωστό.

Κυκλώνω σε κάθε λέξη τη συλλαβή που μου δείχνει η λέξη στην παρένθεση.

προβολέας (προπαραλήγουσα)	λεωφορείο (παραλήγουσα)
καταστρέφω (παραλήγουσα)	λεωφόρος (προπαραλήγουσα)
θηρίο (λήγουσα)	πετρέλαιο (παραλήγουσα)
οικόπεδο (παραλήγουσα)	ακρογιαλιά (λήγουσα)
δίχτυα (λήγουσα)	ωραίος (προπαραλήγουσα)
αθλητισμός (προπαραλήγουσα)	ανανεώνω (παραλήγουσα)

2.6 Βρίσκω το σωστό.

Γράφω πώς ονομάζεται η κυκλωμένη κάθε φορά συλλαβή.

- α. πινακίδα
- β. σημείωμα
- γ. ψαροντούφεκο
- δ. οξυγόνο
- ε. ανακύκλωση
- στ. κυκλοφορώ
- ζ. ορθογραφία
- η. ταχύτητα
- θ. παπαγάλος

- **Λήγουσα** ονομάζεται η τελευταία συλλαβή της λέξης.
π.χ. παι-δί, γει-το-νιά
- **Παραλήγουσα** ονομάζεται η προτελευταία συλλαβή της λέξης.
π.χ. πα-ντε-λή-νι, μπά-λα
- **Προπαραλήγουσα** ονομάζεται η τρίτη από το τέλος συλλαβή.
π.χ. βό-τσα-λο, σή-με-ρα

2.7 Εξασκούμε στα τονικά παρώνυμα!

Συμπληρώνω τα κενά με την κατάλληλη λέξη από το πλαίσιο.

- α. απόχνη – αποχή
Πιάνει τα ψάρια με μια μεγάλη
- β. τέλεια – τελεία
Στο τέλος της πρότασης βάζουμε
- γ. σκέπη – σκεπή
Η του σπιτιού καταστράφηκε από το χαλάζι.
- δ. όποτε – οπότε
Τηλεφώνησέ μου έχεις νέα από τον Παύλο.
- ε. έξοχη – εξοχή
Την Κυριακή θα πάμε εκδρομή στην
- στ. χάλια – χαλιά
Τι είναι αυτά; Πώς είσαι έτσι;

2.8 Εξασκούμε στα τονικά παρώνυμα!

Βάζω τόνο στη σωστή συλλαβή και γράφω τις λέξεις όπου ταιριάζουν.

α. αχλαδία

Ξέχασα ν' αγοράσω

Στο περιβόλι έχουμε μόνο μία

.....

β. κανείς

Τηλεφώνησε όσο

έλειπα;

Τι εσύ εδώ;

γ. κεφαλαίο

Ακόμη διαβάζεις το πρώτο του βιβλίου;

Γράφουμε πάντα το πρώτο γράμμα των ονομάτων.

δ. καμάρια

Από το πρωί είναι κλεισμένη στην

Κάτω από τη γέφυρα υπάρχει μια

ε. πηλαγία

Το σπίτι τους είναι χτισμένο στην του βουνού.

Αντί να περιμένει στην ουρά, προσπάθησε να μπει από τα

στ. διπλά

Μέθυσε και τα βλέπει όλα

Το σπίτι μου είναι στην εκκλησία.

ζ. διαφορά

Αγόρασα πράγματα από τα μαγαζιά.

Κανείς δεν κατάλαβε τη, γιατί ήταν πολύ μικρή.

Οι λέξεις που γράφονται το ίδιο αλλά τονίζονται σε διαφορετική συλλαβή και έχουν διαφορετική σημασία λέγονται **τονικά παρώνυμα**.
π.χ. **γέρος** (= ηλικιωμένος)
γερός (= δυνατός)

2.9 Εξασκούμε στα τονικά παρώνυμα!

Συμπληρώνω τα κενά με την κατάλληλη λέξη από το πλαίσιο.

α. μονάχος – μοναχός

Του αρέσει να μένει του.

Ο αδερφός του είναι στο Άγιο Όρος.

β. μάτια – ματιά

Το μωρό έχει γαλάζια

Πέρασε και δε μου έριξε ούτε

γ. άλλα – αλλιά

Δε θέλω λόγια έργα.

Μη μου δημιουργείτε προβλήματα.

δ. πόδια – ποδιά

Η Λουκία αγόρασε μια λευκή

Η κότα έχει δύο

ε. λιάδι – λιαδί

Μη βάλεις πολύ στη σαλιάτα.

Το αγαπημένο του χρώμα είναι το

στ. κάλπος – καλός

Ο Στάθης είναι και εργατικός υπάλληλος.

Το παπούτσι είναι στενό και με πονάει ο στο πόδι.

2.10 Εξασκούμε στα τονικά παρώνυμα!

Βάζω τόνους και γράφω τις δύο λέξεις που σχηματίζονται.

α. κερασια

Two horizontal arrows originate from the word 'κερασια'. The top arrow points to a dotted line, and the bottom arrow points to another dotted line, indicating the formation of two new words from the original word.

β. γερνω

Two horizontal arrows originate from the word 'γερνω'. The top arrow points to a dotted line, and the bottom arrow points to another dotted line, indicating the formation of two new words from the original word.

γ. ηπειρωτικος

Two horizontal arrows originate from the word 'ηπειρωτικος'. The top arrow points to a dotted line, and the bottom arrow points to another dotted line, indicating the formation of two new words from the original word.

δ. Αθηνα

Two horizontal arrows originate from the word 'Αθηνα'. The top arrow points to a dotted line, and the bottom arrow points to another dotted line, indicating the formation of two new words from the original word.

ε. μαγια

Two horizontal arrows originate from the word 'μαγια'. The top arrow points to a dotted line, and the bottom arrow points to another dotted line, indicating the formation of two new words from the original word.

στ. ωμος

Two horizontal arrows originate from the word 'ωμος'. The top arrow points to a dotted line, and the bottom arrow points to another dotted line, indicating the formation of two new words from the original word.

ζ. πορτοκαλι

Two horizontal arrows originate from the word 'πορτοκαλι'. The top arrow points to a dotted line, and the bottom arrow points to another dotted line, indicating the formation of two new words from the original word.

2.11 Εξασκούμε στα τονικά παρώνυμα!

Βάζω τόνους όπου πρέπει και φτιάχνω ζευγάρια από τονικά παρώνυμα.

θεα – θεα	θοῖος – θοῖος
νομος – νομος	γενια – γενια
μονος – μονος	πολιτικός – πολιτικός
καρυδια – καρυδια	μαχαιρια – μαχαιρια
ἡευκα – ἡευκα	ζητω – ζητω
ορος – ορος	χωρια – χωρια

2.12 Εξασκούμε στην ορθογραφία!

Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν στις παρακάτω λέξεις.

γν.....στός	ταξ.....δεύω	φανταστ.....κός
άγν.....στος	κρ.....φός	ευγέν.....α
όν.....ρο	γραμματόσ.....μο	ευγεν.....κός
τρ.....γύρω	περ.....πτεράς	ταχ.....δρομείο
διευθ.....ντής	κιμ.....λία	καη.....σπέρα
παγ.....τό	δ.....στάζω	κ.....νούριος

Προς τους γονείς

Πολλές φορές τα παιδιά μπερδεύουν λέξεις που γράφονται το ίδιο, αλληλά τονίζονται σε διαφορετική συλλαβή και έχουν διαφορετική σημασία. Εξηγήστε στα παιδιά ότι, αλληλάζοντας τη θέση του τόνου, αλληλάζει και η σημασία της λέξης και προτρέψτε τα να εξασκηθούν με ασκήσεις από τα βιβλία *Γραμματική, Β΄ Δημοτικού*, Ν. Σάκκου, εκδ. Σαββάλας και *Γλωσσικές Ασκήσεις για τη Β΄ Δημοτικού*, Ν. Σάκκου, εκδ. Σαββάλας.

3. Στον κόσμο των κόμικς

3.1 Εξασκούμε στα δίψηφα φωνήεντα!

Κυκλώνω τα δίψηφα φωνήεντα στις λέξεις των παρακάτω προτάσεων.

- α. Ο ουρανός είναι γαλανός.
- β. Ο παππούς τρώει ένα λουκούμι κάθε πρωί.
- γ. Οι αίθουσες του σχολείου μας είναι μεγάλες και φωτεινές.
- δ. Η Μαίρη σκουπίζει, ενώ η Ουρανία και η θάληια μαγειρεύουν.
- ε. Στο κατάρτι του πλοίου ανέμιζε μια τούρκικη σημαία.

στ. Η οικογένεια της Λουκίας μένει σε μια καινούρια πολυκατοικία.

ζ. Ο Φοίβος κοιμάται. Μην τον ενοχλείτε!

η. Δε μου άρσει ούτε το μαρούλι ούτε το κουνουπίδι.

Δίψηφα φωνήεντα λέγονται δύο φωνήεντα που γράφονται μαζί και ακούγονται σαν ένα και είναι τα εξής:

- **αι** (= ε). π.χ. *κλαίω*
- **ει** (= ι). π.χ. *ειρήνη*
- **οι** (= ι). π.χ. *ποίημα*
- **ου** (= ου). π.χ. *κουράζομαι*
- **υι** (= ι). π.χ. *υιοθετώ*

3.2 Εξασκούμε στα δίψηφα φωνήεντα!

Κυκλώνω τα δίψηφα φωνήεντα στις παρακάτω λέξεις.

κουκλόσπιτο

πιγκουίνοι

θρησκεία

χρειάζομαι

σημειώσεις

πηγαίνουν

σφουγγάρι

υιοθεσία

μοιράζομαι

παιδιάτρος

κουρείο

Φεβρουάριος

Πειραιάς

αίνιγμα

τελειώνω

ομοιότητα

συμβαίνει

φάληνα

πουκάμισο

νοικοκυρά

ψυγείο

3.3 Βάζω **αι, ει, οι ή ου;**

Συμπληρώνω τα κενά των λέξεων στις παρακάτω προτάσεις και βάζω τόνους όπου χρειάζεται.

- α. Ο Αριστ.....δης ντύθηκε π.....ρατής.
 β. Τα π.....διά αγόρασαν η.....κ.....μάδες κ.....κ.....η.....ρια από το φ.....ρνο της γ.....τονιάς.
 γ. Οι αμυγδαλιές ανθίζ.....ν την άν.....ξη.
 δ. Η γυν.....κα τ.....Σταύρ.....δ.....ηεύ.....σε νοσοκομ.....ο.
 ε. Η αήεπ.....με τη φ.....ντωτή.....ρά τρώ.....τα κοτόπ.....λα.
 στ. Η κή.....ώ τυλίγ.....το η.....μό της μ' ένα φ.....λήρι.
 ζ. Ο κηπ.....ρός φροντίζ.....τα η.....η.....δια.

3.4 Βάζω **αι, ει, οι ή ου;**

Συμπληρώνω τα κενά των παρακάτω λέξεων.

κόνα	γαλλοπ.....λα	διάη.....μμα
π.....χνίδι	ταχυδρομ.....ο	πη.....ο
μ.....σταθευριά	μ.....σική	παπαρ.....να
ωδ.....ο	αν.....χτήρι	μαχ.....ρι
ωρ.....ος	πολιτ.....α	κροκόδ.....λος
π.....λόβερ	lan.....άριος	μπ.....κάηι
σκ.....ví	σιτήριο	χ.....μώνας

3.5 Εξασκούμε στα δίψηφα σύμφωνα!

Κυκλώνω τα δίψηφα σύμφωνα στις λέξεις των παρακάτω προτάσεων.

- α. Ο Παντελής στραμπούληξε το πόδι του και περπατάει με μαγκούρα.
- β. Ποιος έβαλε το κανταΐφι μέσα στο ντουλάπι με τα φλιτζάνια;
- γ. Ο Άγγελος γκρινιάζει γιατί έχασε τις παντόφλες του.
- δ. Η Νάντια έφτιαξε αγκινάρες, τζατζίκι και ντοημαδάκια.
- ε. Από την ταρατσα του σπιτιού βλέπουμε το φεγγάρι.
- στ. Η κασίκα πήδηξε το μαντρότοιχο και έφαγε το αμπέλι.
- ζ. Οι πιγκουίνοι ζουν στην Ανταρκτική.
- η. Η βεράντα καλύπτεται με τσίγκο.

Δίψηφα σύμφωνα λέγονται δύο σύμφωνα που γράφονται μαζί και ακούγονται σαν ένα και είναι τα εξής:

- **μπ.** π.χ. *κάμπια*
- **ντ.** π.χ. *δόντια*
- **γκ ή γγ.** π.χ. *άγκυρα, σφουγγάρι*
- **τσ.** π.χ. *πίτσα*
- **τζ.** π.χ. *τζαμαρία*

3.6 Εξασκούμε στα δίψηφα σύμφωνα!

Κυκλώνω τα δίψηφα σύμφωνα στις παρακάτω λέξεις.

νταλίκα	συνάντηση	χαντάκι
μυρμήγκι	τσοπάνης	ταμπέλα
κότσυφας	αγγούρι	ποντικός
εμπόδιο	καμπαναριό	τσεκούρι
καφετζής	παπούτσι	τζιτζίκι
τσάντα	μπαμπούνος	τσέλιγκας
καμπούρα	ψιλικατζίδικο	γκηλίτσα

3.7 Βάζω μπ, ντ, γκ, γγ, τσ ή τζ;

Συμπληρώνω τα κενά των λέξεων στις παρακάτω προτάσεις.

- α. Η Λα.....ρινή αγόρασε ένα πα.....ελόνι με δα.....έλα.
- β. Η Α.....ιγόνη φτιάχνειουγά.....α καιουρέκι.
- γ. Με το χαρ.....ιλίκι του πήρε μιαάλα και μια βαλί.....α.
- δ. Δε μου αρέσουν τα σαλι.....άρια ούτε η μελι.....ανοσαλάτα.
- ε. Η πε.....έτα της Α.....ελικής είναιρίζα.
- στ. Το άλογο χλιμι.....ρίζει, δε μου.....ρίζει.
- ζ. Τα κορί.....ια καθαρίζουν με σπό.....ο τους μουν.....ουρωμέ-
νους τοίχους.
- η. Μην α.....ίζεις το σκαν.....όχοιρο γιατί είναι γεμάτος α.....άθια και
θα τρυπηθείς.

3.8 Βάζω μπ, ντ, γκ, γγ, τσ ή τζ;

Συμπληρώνω τα κενά των παρακάτω λέξεων.

ανάνα	απά.....ηση	κοηύ.....ι
συ.....ροφιά	α.....ινάρα	τέ.....α
ουφάν	αλόνι	α.....αλιάζω
λήρυ.....ας	α.....ιλόπη	οκιμα.....έρ
μα.....ίλι	πα.....άκι	α.....ίστρι
καρό.....ι	καβγα.....ού	κα.....αρόλα
στρα.....ιστήρι	γά.....ια	γίγα.....ας

3.9 Βάζω **Σ, σ ή ς**;

Συμπληρώνω τα κενά των λέξεων στις παρακάτω προτάσεις.

α. Ο Ανα.....τά.....η..... και ο Βα.....ί-
λη..... δουλεύουν σε εργο.....τά-
.....ιοοκοιλία.....

β. Ηέριφο..... και ηύρο..... εί-
ναι νησιά που ανήκουντι.....
Κυκλάδε.....

γ. Ο θείο..... του Ανέ.....τη ήταν κα-
πετάνιο.....

δ. Η Χρύ.....α μένειτην οδόα-
ραντοπόρουτο Περι.....τέρι.

ε. Αν δε διαβά.....ει..... πρώτα τα μαθήματάου, δε θαε αφή.....ω
να παίξει.....

στ. Οτέλιο..... ήταν ο νικητή.....τον αγώνα ταχύτητα.....

ζ. Ο τεχνικό..... προ.....παθεί να διορθώ.....ει τον ηλεκτρονικό υπολο-
γι.....τή που χάλα.....ε.

Γράφουμε:

- **Σ** → στην αρχή της πρό-
τασης ή στα κύρια ονόματα.
π.χ. *Σε θέλει η Σταματίνα.*
- **σ** → στην αρχή ή στη μέση
μιας λέξης που βρίσκεται μέ-
σα σε μια πρόταση.
π.χ. *Κάθισε σε μια θέση.*
- **ς** → μόνο στο τέλος των λέξε-
ων.
π.χ. *Τι θέλεις να φας;*

3.10 Βάζω **ζ, κ, η, μ, ν, π, ρ ή τ**;

Συμπληρώνω τις καταλήξεις των παρακάτω λέξεων.

τρα.....

γκο.....

κεί.....

ασανσέ.....

μπάσκε.....

γκαρά.....

κομπιούτε.....

ίντερνε.....

τοσ.....

φερμουά.....

μανεκέ.....

μοτέ.....

άημπου.....

μπουτί.....

σίρια.....

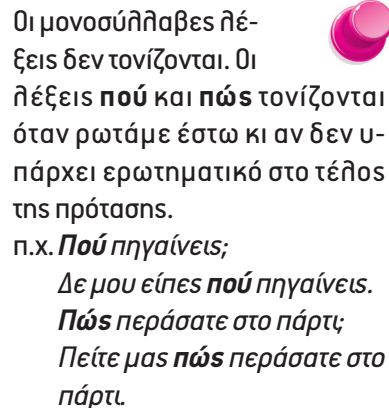
πατινά.....

Τελικά συμφωνα στην ελ-
ληνική γλώσσα είναι τα **ν**
και **ς**. Υπάρχουν όμως κάποιες
λέξεις που έχουν άλλα τελικά
σύμφωνα. Οι λέξεις αυτές δεν εί-
ναι ελληνικές, αλλά τις έχουμε
πάρει από άλλες γλώσσες.
π.χ. *σεφ, ταηκ, τζαζ, μοβ κ.ά.*

3.11 Γράφω **πού** ή **που**, **πώς** ή **πως**;

Συμπληρώνω τα κενά στις παρακάτω προτάσεις.

- α. – σου φαίνεται το καινούριο ποδήλατο του θάνου;
– Πιστεύω είναι πολύ ωραίο και γρήγορο.
- β. – θ' ανεβείτε στο βουνό;
Από θα πάτε;
– Θα ακολουθήσουμε τη διαδρομή θα μας δείξει ο αρχηγός μας.
- γ. – Τι είναι αυτό κρατάς;
..... το βρήκες;
– Μου το έδωσε ένας κύριος γνωρίζει τον πατέρα μου.
- δ. – Τα παιδιά περιμένουν και τις διακοπές.
– θα πάνε;
– Νομίζω θα πάνε στην Άνδρο.
- ε. Ήταν η πρώτη φορά τον συναντούσα και δεν ήξερα ήταν παντρεμένος.
- στ. είσαι σίγουρη σου λήει την αλήθεια; Εγώ νομίζω αυτά λήει είναι ψέματα.
- ζ. – Μήπως ξέρεις είναι τα κλειδιά μου; Δε θυμάμαι τα έχω αφήσει.

Οι μονοσύλλαβες λέξεις δεν τονίζονται. Οι λέξεις **πού** και **πώς** τονίζονται όταν ρωτάμε έστω κι αν δεν υπάρχει ερωτηματικό στο τέλος της πρότασης.
π.χ. **Πού** πηγαίνεις;
*Δε μου είπες **πού** πηγαίνεις.*
Πώς περάσατε στο πάρτι;
*Πείτε μας **πώς** περάσατε στο πάρτι.*

3.12 Γράφω η ή ή;

Συμπληρώνω τα κενά στις παρακάτω προτάσεις.

- α. Θα περπατήσουμε θα πάρουμε το λεωφορείο;
- β. Ο δάσκαλος ρώτησε αν Έλλη και Φανή θέλουν να τον βοηθήσουν.
- γ. Στο πάρκο στο άλσος θα πάτε;
- δ. στην Πάρο θα πάμε για διακοπές στη Νάξο.
- ε. Ο λύκος αλεπού τρέχει πιο γρήγορα;
- στ. Θα σε βοηθήσει Βάγια Δανάη.
- ζ. Τι θα φάτε; Μακαρόνια μπιφτέκια;
- η. σήμερα αύριο θα σου απαντήσω.

Η λέξη η τονίζεται μόνο όταν είναι ανάμεσα σε πρόσωπα, ζώα ή πράγματα και πρέπει να διαλέξουμε το ένα από τα δύο.
π.χ. *θα πεις γάλα ή τσάι;*

3.13 Εξασκούμε στον τονισμό.

Βάζω τόνους όπου πρέπει στις λέξεις των παρακάτω προτάσεων.

- α. Που μενει ο γιος σας;
- β. Απο που αγορασες το φορεμα που φορας;
- γ. Πως θα ταξιδεψετε; Με πηλιοι η με αεροπηλανο;
- δ. Συγγνωμη που αργησα.
- ε. Η Αθικη η η Ρανια ειναι αδερφη της Δημητρας;
- στ. Απο που καταλαβες πως σε κοροϊδευει;
- ζ. Πρεπει να διαλεξω η το ενα η το αθληο.
- η. Η υπαθληηδος ειπε πως δεν υπαρχει το νομερο που ζητας.

3.14 Εξασκούμε στην ορθογραφία!

Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν στις παρακάτω λέξεις.

στενοχ.....ρημένος	καταπράσ.....vos	εξ.....γήνιος
σπήλ.....ο	διάστ.....μα	δ.....ψώ
πάπ.....ρος	ήρ.....as	κιν.....ματογράφος
εκκλη.....σία	ξ.....πνώ	Αίγ.....πτος
ον.....ρεύομαι	παξ.....μάδι	κ.....λήνα
κόμ.....κς	αφηρ.....μένος	δι.....γούμαι
τ.....λεόραση	φ.....τρώνω	ταξ.....δεύω

Προς τους γονείς

Πολλές φορές τα παιδιά μπερδεύονται ή ξεχνούν εντελώς να τονίσουν τις λέξεις. Εξηγήστε τους πότε τονίζονται οι μονοσύλλαβες λέξεις **πού** και **πώς** και χρησιμοποιήστε πολλά παραδείγματα, προκειμένου να κατανοήσουν τα παιδιά τη διαφορά. Για περισσότερη εξάσκηση προτρέψτε τα παιδιά ν' ανατρέξουν στα βιβλία *Γλωσσικές Ασκήσεις για τη Β΄ Δημοτικού*, Ν. Σάκκου, εκδ. Σαββάλας και *Γραμματική Β΄ Δημοτικού*, Ν. Σάκκου, εκδ. Σαββάλας.

4. Ετοιμασίες για το ταξίδι

4.1 Εξασκούμε στην αλφαβητική σειρά!

Βάζω σε αλφαβητική σειρά:

α. τα είδη του ζαχαροπλαστείου

πάστες τούρτες κουλουράκια
ψωμί λουκουμάδες σοκολατάκια
χυμοί βουτήματα

.....
.....
.....
.....

β. τα είδη του φαρμακείου

βαμβάκι οινόπνευμα σιρόπι αλοιφή
ιώδιο παυσίπονο θερμοόμετρο γάζα

.....
.....
.....

γ. τα είδη του βιβλιοπωλείου

βιβλία τετράδια ημερολόγιο λεξικό
κάρτες ατζέντα χάρτης εγκυκλοπαίδεια

.....
.....
.....

Όταν βάζουμε τις λέξεις σε **αλφαβητική σειρά**, ακολουθούμε τη σειρά που έχουν τα γράμματα του ελληνικού αλφαβήτου. π.χ. **α**έρας, **β**όδι, **γ**άλα, **δ**έντρο, **έ**λατο κ.ά.

4.2 Εξασκούμε στην αλφαβητική σειρά!

Βάζω σε αλφαβητική σειρά τις παρακάτω λέξεις προσέχοντας το δεύτερο γράμμα.

α. πιρούνι πρωί πηγάδι πλοίο
 πτυχίο παγωτό ποτάμι
 πέταλο πυρκαγιά πνεύμα

.....

Όταν θέλουμε να βάλουμε σε **αλφαβητική σειρά** λέξεις που αρχίζουν από το ίδιο γράμμα, τότε προσέχουμε το δεύτερο γράμμα και τις γράφουμε σύμφωνα με αυτό.
 π.χ. **β**αρέθι, **β**έλος, **β**ήμα, **β**ίδα, **β**λέπω, **β**όδι κ.ά.

β. κλάμα καλάθι κτήμα κιβώτιο
 κηπουρός κορδέλα κυκλάμινο
 κέρασι κωμωδία κρατήρας

.....

γ. γόνατο γήπεδο γνωρίζω γάντι
 γραφείο γωνία γλειφιτζούρι γερανός
 γύψος γίγαντας

.....

4.3 Εξασκούμε στα διπλά σύμφωνα!

Κυκλώνω σε κάθε παράδειγμα τη λέξη που είναι γραμμένη σωστά.

- ξαπλώνω / κσαπλώνω
- σσίθυρος / ψίθυρος
- λοξός / λοκσός
- ψυχή / πσυχή
- τακσίδι / ταξίδι
- ψαρόβαρακα / ψαρόβαρκα
- ψηλός / πσηλός
- έξι / έκσι

Το ξ και το ψ λέγονται **διπλά σύμφωνα**, γιατί ακούγονται σαν δύο γράμματα.

- ξ = κσ.
π.χ. *ξυθουργός*
- ψ = πσ.
π.χ. *ράψιμο*

4.4 Βάζω ξ ή σκ;

Συμπληρώνω τα κενά των παρακάτω λέξεων.

κατα.....ήνωση	άνοι.....η
.....ιφίαςαθοπάτι
τα.....ί	άμα.....α
.....ουπό.....υλο	μά.....α
ηό.....ιγκας	δί.....ος
δά.....αηοςυπνώ
σα.....όφωνο	πυ.....ίδα

Θυμάμαι ότι: το **σκ** είναι το ανάποδο του ~~ξ~~ = ξ.
π.χ. *σκύλος*
αηλιά
ξύστρα

4.5 Βάζω ψ ή σπ;

Συμπληρώνω τα κενά των παρακάτω λέξεων.

ηά.....η	έηηει.....η
τα.....ί	α.....ιρίνη
.....υγείο	δι.....άω
Βό.....οροςηλιά
κηε.....ύδραέμα
.....άγκοςάσιμο
γύ.....ος	δί.....ηφο

Θυμάμαι ότι: το **σπ** είναι το ανάποδο του ~~ψ~~ = ψ.
π.χ. *σπέρνω*
αηλιά
ψησταριά

4.6 Βάζω τσ ή στ;

Συμπληρώνω τα κενά των παρακάτω λέξεων.

πε.....έτα	σάη.....α
μά.....ορας	ι.....ορία
περι.....έρια.....άρα
κό.....υφας	κά.....ανο
κά.....ορας	καρφί.....α
πα.....έλι	πά.....α
κουκού.....ιαυρός

Θυμάμαι ότι:
το **τσ** είναι το ανάπο-
δο του **στ**.

π.χ. *καρότσι*
αηλιά
φούστα

4.7 Βάζω ξ, ψ, σκ, σπ, στή τσ;

Συμπληρώνω τα κενά των παρακάτω λέξεων.

.....εκούρι	προβο.....ίδαουρέκι
κατά.....υ.....η	προ.....άθειαά.....ιμο
ήι.....α	κα.....αρός	μπρο.....ά
ταρά.....α	καηό.....υχος	ηε.....ικό
ήή.....η	ο.....υγόνο	εργο.....άσιο
κρυ.....ώνα	κα.....ίκαάζω
.....ουπίδι	ανα.....υκτικό	δια.....εδάζω

4.8 Εξασκούμε στην ορθογραφία!

Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν στις παρακάτω λέξεις.

κόμ.....κς	σιμ.....γδάηι	σφ.....ρίζω
σκ.....νί	αηη.....τικά	ψ.....μί
ψηφιδ.....τό	ν.....χτικιά	ποτ.....στήρι
πρω.....νό	μ.....ράζω	σκαντζόχ.....πος
μον.....πάτι	σταυρ.....μένος	ον.....ρεύομαι
π.....χνίδι	αν.....χτήρι	πηδ.....χτός

5. Πάμε για ψώνια;

5.1 Βάζω **αυ** ή **ευ**;

Συμπληρώνω τα κενά των παρακάτω λέξεων και βάζω τόνους όπου χρειάζεται.

απαγόρ.....ση	μαγ.....τικός
μ.....ρος	π.....ήλα
.....χαριστώ	κουρ.....ω
ζ.....γάρι	θ.....μαστικό
.....ήλοπορτα	απίστ.....τος
φ.....γω	Ν.....πήλιο
τ.....ροςαγγέλιο
οινόπν.....μα	π.....σίπονο

Όταν τα φωνήεντα **α** και **ε** ενωθούν με το **υ**, δημιουργούν τους συνδυασμούς **αυ** και **ευ**. Όταν οι συνδυασμοί αυτοί τονίζονται, ο τόνος μπαίνει στο **υ** (ύψιλον).

π.χ. *αύριο, χαζεύω*

5.2 Βάζω **αυ** ή **ευ**;

Συμπληρώνω τα κενά των λέξεων στις παρακάτω προτάσεις και βάζω τόνους όπου χρειάζεται.

- α. Η Ελ.....θερία ανακατ.....ει ταγά με το αή.....ρι.
- β. Την Παρασκ.....ή ταξιδ.....ω για τηνστραλία και τη Δ.....τέρα επιστρέφω στηνρώπη.
- γ. Ητέρπη αναπ.....εται το μεσημέρι.
- δ. Ο Π.....λος κλαδ.....ει τις λ.....κες και τα π.....κα.
- ε. Τις τελ.....ταίες ημέρες τουγούστου θα πάμε στηνστρία.
- στ. Ηγενία μαζ.....ειτοκόλλητα με πυρ.....λους και αστρον.....τες.
- ζ. Η Στ.....ρούλα θ.....μάζει τις χορ.....τριες.
- η. Η γιαγιά συμβουλή.....ει τη Ν.....σικά και προσ.....χεται για τηντυχία της.

5.3 Βρίσκω το σωστό.

Κυκλώνω με μαύρο χρώμα τα **αυ = αβ** και με κόκκινο χρώμα τα **αυ = αφ**.

ταυτότητα	ανάπαυση
ναυάγιο	αναπαύομαι
ναύτης	συναυλία
καυστήρας	αυχένας
πύραυλος	τραυματίας
αύξηση	διασταύρωση
κεραυνός	αυτόματος
υδραυλικός	δαυλός
καυτός	σαύρα

Το **αυ** προφέρεται:

- **αβ** → όταν ακολουθεί φωνήεν ή ένα από τα σύμφωνα β, γ, δ, ζ, μ, ν, η ή ρ.
π.χ. **αυγή**, **αύριο** κ.ά.
- **αφ** → όταν ακολουθεί ένα από τα σύμφωνα θ, κ, ξ, π, σ, τ, φ, χ ή ψ.
π.χ. **αυστηρός**, **καύκαλο** κ.ά.

5.4 Βρίσκω το σωστό.

Κυκλώνω με μαύρο χρώμα τα **ευ = εβ** και με κόκκινο χρώμα τα **ευ = εφ**.

ευγενικός	ευφυΐα
ευθεία	Εύβοια
απόγευμα	τεύχος
δευτερόλεπτο	συνέντευξη
ευκαιρία	νευρικός
συνοδεύω	υπεύθυνος
ευρύχωρος	ευωδία
ευτυχώς	διευκολύνω
πνευστός	εύπιστος

Το **ευ** προφέρεται:

- **εβ** → όταν ακολουθεί φωνήεν ή ένα από τα σύμφωνα β, γ, δ, ζ, μ, ν, η ή ρ.
π.χ. **εφεύρεση**, **εύζωνας** κ.ά.
- **εφ** → όταν ακολουθεί ένα από τα σύμφωνα θ, κ, ξ, π, σ, τ, φ, χ ή ψ.
π.χ. **ευχή**, **Εύξεινος** κ.ά.

5.5 Βρίσκω το σωστό.

Διαγράφω από κάθε παράδειγμα τη λέξη που δεν προφέρεται όπως οι υπόλοιπες.

- α. πλευρά, ρεύμα, διεύθυνση, εύνοια
- β. καυχιέμαι, καυσαέρια, θαύμα, αυτοκίνητο
- γ. ευκολία, κατασκευάζω, κατευθύνω, εκπαίδευση
- δ. καύσωνας, έγκαυμα, κραυγή, προαύλιο
- ε. ευαίσθητος, ευλογία, ευχέλαιο, ευρώ
- στ. αυτοκράτορας, αυθαίρετος, καύσιμα, αυγερινός

5.6 Εξασκούμε στο συλλαβισμό.

Χωρίζω τις παρακάτω λέξεις σε συλλαβές.

- συντροφεύω →
- γευστικός →
- ναυμαχία →
- βράβευση →
- θησαυρός →
- μπερδεύομαι →
- πνεύμονας →

Θυμάμαι ότι:
οι συνδυασμοί **αυ**
και **ευ** δε χωρίζονται στο
συλλαβισμό.
π.χ. **εύ-κο-λος**
αυ-ξά-νω

5.7 Εξασκούμε στο συλλαβισμό.

Χωρίζω σωστά τις παρακάτω λέξεις σε συλλαβές, καθώς έχουν συλλαβιστεί λάθος.

- α. σι-γου-ρε-ύω →
- β. καμ-πά-να →
- γ. πα-ππούς →
- δ. ανα-πνευσ-τι-κό →
- ε. κυκ-λώ-νω →
- στ. κα-τά-μα-υρος →
- ζ. εκσ-τρα-τεί-α →

5.8 Εξασκούμε στο συλλαβισμό.

Βάζω τις παρακάτω συλλαβές στη σωστή σειρά, έτσι ώστε να σχηματιστούν λέξεις.

- α. τες-πα-τά →
- β. κί-να-δα-πι →
- γ. μπε-ζω-τε-ηιά →
- δ. χο-προ-μαι-σεύ →
- ε. γε-α-αγ-ηί →
- στ. ηιά-γδα-α-μυ →
- ζ. κου-νά-ρι-κου →

5.9 Εξασκούμε στην ορθογραφία!

Συμπληρώνω τα γράμματα που λείπουν στις παρακάτω λέξεις.

ανάη.....ση	ετ.....κέτα	αν.....χτήρι
χαρτομάντ.....ηο	χ.....μός	φ.....στίκι
δημ.....τριακά	ημερομ.....νία	υγι.....νός
διαφήμ.....ση	οηόγ.....ρα	προ.....όν
καηόψ.....χος	Μά.....ος	χρ.....σάνθεμο
παη.....κάρι	παρ.....μία	χ.....μώνας
Κ.....ριακή	σ.....ννεφιά	δι.....γούμαι

Προς τους γονείς

Επειδή οι συνδυασμοί **αυ** και **ευ** άλληλοτε ακούγονται **αβ** και **εβ** και άλληλοτε **αφ** και **εφ**, πολλές φορές τα παιδιά δυσκολεύονται και κάνουν λάθη στην ορθογραφία. Χρησιμοποιήστε πολλά παραδείγματα, προκειμένου τα παιδιά να εξασκηθούν, και προτρέψτε τα να ανατρέξουν στα βιβλία *Γραμματική, Β΄ Δημοτικού*, Ν. Σάκκου, εκδ. Σαββάλλας και *Γλωσσικές Ασκήσεις για τη Β΄ Δημοτικού*, Ν. Σάκκου, εκδ. Σαββάλλας.